Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. rugsėjo 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisės aktų derinimas – Reglamentas (EB) Nr. 882/2004 – 27 straipsnis – Pašarų ir maisto oficiali kontrolė – Finansavimas – Mokesčiai ir privalomieji mokėjimai už oficialią kontrolę – Valstybėms narėms suteikta galimybė atleisti nuo mokesčio tam tikras ūkio subjektų kategorijas – Minimalūs mokesčių tarifai“

sujungtose bylose C-199/18, C-200/18 ir C-343/18

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2017 m. gruodžio 14 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2018 m. kovo 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Pollo del Campo S.c.a.,

Avi Coop Società Cooperativa Agricola (C 199/18),

C.A.F.A.R. – Società Agricola Cooperativa,

Società Agricola Guidi di Roncofreddo di Guidi Giancarlo e Nicolini Fausta (C-200/18)

prieš

Regione Emilia-Romagna,

Azienda Unità Sanitaria Locale 104 di Modena,

A.U.S.-L. Romagna (C-199/18 ir C-200/18)

ir

SAIGI Società Cooperativa Agricola a r.l.,

MA.GE.MA. Società Agricola Cooperativa

prieš

Regione Emilia-Romagna,

A.U.S.L. Romagna (C-343/18)

* Proceso kalba: italų.

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė K. Jürimäe, teisėjai D. Šváby (pranešėjas) ir S. Rodin,

generalinis advokatas P. Pikamäe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Pollo del Campo S.c.a.*, *Avi Coop Società Cooperativa Agricola*, atstovaujamų *avvocati* M. Giustiniani, A. Gamberini ir M. Aldegheri,

– *C.A.F.A.R. – Società Agricola Cooperativa*, atstovaujamos *avvocatessa* M. Aldegheri, vėliau *avvocato* A. Clarizia,

– *Società Agricola Guidi di Roncofreddo di Guidi Giancarlo e Nicolini Fausta*, atstovaujamos *avvocati* M. Giustiniani, A. Gamberini ir M. Aldegheri,

– *A.U.S.L. Romagna*, atstovaujamos *avvocato* A. Lolli,

– *Regione Emilia-Romagna*, atstovaujamo *avvocati* G. Puliatti ir F. Senofonte,

– Europos Komisijos, atstovaujamos F. Moro ir D. Bianchi,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių (OL L 165, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 45 t., p. 200 ir klaidų ištaisymas OL L 252, 2013, p. 51), 27 straipsnio išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant tris ginčus, kilusius tarp *Pollo del Campo S.sc.a* ir *Avi Coop Società Cooperativa Agricola* (byla C-199/18), *C.A.F.A.R. – Società Agricola Cooperativa* ir *Società Agricola Guidi di Roncofreddo di Guidi Giancarlo e Nicolini Fausta* (byla C-200/18), *SAIGI Società Cooperativa Agricola a r.l.*, *MA.GE.MA. Società Agricola Cooperativa* (byla C-343/18) ir *Regione Emilia Romagna* (Emilijos-Romanijos regionas, Italija), *Azienda Unità Sanitaria Locale 104 di Modena* (Modenos teritorinis sveikatos priežiūros padalinys Nr. 104, Italija) bei *AUSL Romagna* (Romanijos teritorinis sveikatos priežiūros padalinys, Italija) dėl šio regiono sprendimo, kuriuo apeliantės pagrindinėje byloje apmokestintos mokesčiu, skirtu padengti oficialių veterinarinių patikrinimų išlaidas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 89/662

3 1989 m. gruodžio 11 d. Tarybos direktyvos dėl veterinarinių patikrinimų, taikomų Bendrijos vidaus prekyboje, siekiant sukurti vidaus rinką (OL L 395, 1989, p. 13; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba 3 sk., 9 t., p. 214), iš dalies pakeistos 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/41/EB (OL L 157, 2004, p. 33; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 44 t., p. 407) (toliau – Direktyva 89/662), 1 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad prekybai skirtų gyvūninės kilmės produktų, kuriems taikomi A priede išvardyti teisės aktai, patikrinimai nebebūtų atliekami pasienyje, o būtų atliekami vadovaujantis šia direktyva.

4 Šio A priedo 1 skyriuje nurodyti 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyva 2002/99/EB, nustatanti gyvūnų sveikatos taisykles, reglamentuojančias žmonėms skirtų gyvūninės kilmės produktų gamybą, perdirbimą, paskirstymą ir importą (OL L 18, 2003, p. 11; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba, 3 sk., 38 t., p. 124) ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 853/2004, nustatantis konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus (OL L 139, 2004, p. 55; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 45 t., p. 14).

Direktyva 93/119/EB

5 1993 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyvoje 93/119/EB dėl gyvūnų apsaugos juos skerdžiant arba užmušant (OL L 340, 1993, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 15 t., p. 421) buvo nustatyti bendri minimalūs standartai gyvūnams apsaugoti juos skerdžiant arba užmušant, kad būtų garantuotas racionalus gamybos apimčių didėjimas ir palengvintas gyvūnų ir gyvulinės kilmės produktų vidaus rinkos sukūrimas.

Direktyva 96/23/EB

6 1996 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvoje 96/23/EB dėl kai kurių medžiagų ir jų likučių gyvuose gyvūnuose ir gyvūninės kilmės produktuose monitoringo priemonių, panaikinančioje [d]irektyvas 85/358/EEB ir 86/469/EEB bei [s]prendimus 89/187/EEB ir 91/664/EEB (OL L 125, 1996, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba, 3 sk., 19 t., p. 71), nustatytos medžiagų ir medžiagų grupių, išvardytų I priede, monitoringo priemonės.

7 Šiuo tikslu tos direktyvos II skyriaus 3 straipsnyje „Monitoringo planai, pagal kuriuos nustatomi likučiai arba medžiagos“, nustatyta:

„Gyvūnų ir pirminių gyvūnų produktų gamybos procesas tikrinamas pagal šio skyriaus nuostatas, siekiant gyvuose gyvūnuose, jų išmatose ir kūno skysčiuose bei audiniuose, gyvūnų produktuose, gyvūnų pašaruose ir geriamame vandenyje nustatyti likučius ir medžiagas, išvardytas [šios direktyvos] I priede.“

Reglamentas (EB) Nr. 178/2002

8 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 463), 3 straipsnyje „Kiti apibrėžimai“ nustatyta:

„Šiame reglamente:

1) „maisto produktus reglamentuojantys įstatymai“ – tai įstatymai ir kiti teisės aktai, Bendrijoje arba valstybėse narėse reglamentuojantys maistą apskritai, o ypač maisto saugą; jie taikomi visiems maisto bei maistui skirtiems gyvūnams gaminamo arba jiems šeriamo pašaro gamybos, perdirbimo ir paskirstymo etapams;

<…>

3) „maisto verslo operatorius“ – tai fiziniai arba juridiniai asmenys, atsakingi už tai, kad jų kontroliuojamame maisto versle būtų garantuotai laikomasi maisto produktus reglamentuojančių įstatymų reikalavimų;

<…>

6) „pašarų verslo operatorius“ – tai fiziniai arba juridiniai asmenys, atsakingi už tai, kad jų kontroliuojamame maisto versle būtų garantuotai laikomasi maisto produktus reglamentuojančių įstatymų reikalavimų.“

Reglamentas Nr. 853/2004

9 Reglamento Nr. 853/2004 III priede nustatyti visi konkretūs reikalavimai. Būtent šio III priedo 2 skirsnyje nustatyti paukščių ir kiškinių mėsai taikomi reikalavimai, apimantys, be kita ko, skerdimą ir mėsos pjaustymą.

Reglamentas Nr. 882/2004

10 Reglamento Nr. 882/2004 4, 6 ir 32 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(4) Bendrijos pašarus ir maistą reglamentuojantys teisės aktai remiasi principu, kad pašarų ir maisto verslo operatoriai visais jų kontroliuojamo verslo gamybos, perdirbimo ir platinimo etapais atsako už tai, kad pašarai ir maistas atitiktų su jų veikla susijusius pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

<…>

(6) Valstybės narės turėtų įgyvendinti pašarus ir maistą reglamentuojančius teisės aktus bei gyvūnų sveikatos ir gyvūnų gerovės taisykles ir tikrinti, kad verslo operatoriai visais gamybos, perdirbimo ir platinimo etapais laikytųsi visų atitinkamų reikalavimų. Šiuo tikslu reikia organizuoti oficialią kontrolę.

<…>

(32) Reikia užtikrinti pakankamus finansinius išteklius oficialiai kontrolei organizuoti. Todėl valstybių narių kompetentingoms institucijoms reikia suteikti galimybę imti mokesčius ar privalomuosius mokėjimus, skirtus oficialios kontrolės išlaidoms padengti. Šio proceso metu valstybių narių

kompetentingoms institucijoms reikia suteikti teisę laisvai nustatyti fiksuoto dydžio mokesčius ir privalomuosius mokėjimus, atsižvelgiant į patirtas išlaidas bei į atitinkamų įstaigų konkrečią situaciją. Nustatant mokesčius operatoriams, reikia taikyti bendrus principus. Todėl tikslinga nustatyti kriterijus, pagal kuriuos nustatomi mokesčiai už patikrinimą. Kalbant apie mokesčius už importo kontrolę, tikslinga tiesiogiai nustatyti tarifus pagrindiniams importuojamiems gaminiams, kad būtų užtikrintas vieningas jų taikymas ir išvengta rinkos iškraipymų.“

11 Reglamento Nr. 882/2004 I antraštinės dalies „Reguliavimo dalykas, apimtis ir sąvokų apibrėžimai“ 1 straipsnio „Reguliavimo dalykas ir apimtis“ 1 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas pateikia bendras taisykles, pagal kurias atliekama oficiali kontrolė, siekiant nustatyti, ar laikomasi nustatytų taisyklių, kuriomis visų pirma siekiama:

a) užkirsti kelią tiesiogiai ar per aplinką atsirasti pavojui žmonėms ir gyvūnams, likviduoti šį pavojų arba jį sumažinti iki priimtino laipsnio <…>“

12 Šio reglamento 2 straipsnio 1 punkte „oficiali kontrolė“ apibrėžta kaip „bet kokios formos kontrolė, kurią atlieka kompetentinga institucija ar [Bendrija], siekdama įvertinti atitik[tį] pašarus ir maistą reglamentuojantiems teisės aktams, gyvūnų sveikatos ir gyvūnų gerovės taisyklėms“.

13 Šio reglamento II antraštinė dalis „Valstybių narių oficiali kontrolė“ apima I skyrių „Bendri įsipareigojimai“. To skyriaus 3 straipsnyje „Bendri įsipareigojimai, atsižvelgiant į oficialios kontrolės organizavimą“ nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad oficiali kontrolė būtų atliekama reguliariai, rizikos pagrindu bei pakankamai dažnai, kad būtų pasiekti šio reglamento tikslai <…>

<…>

3. Oficiali kontrolė atliekama pašarų ar maisto ir gyvūnų bei gyvūninių produktų bet kurių gamybos, perdirbimo ir platinimo etapų metu. Šios kontrolės metu atliekama pašarų ir maisto verslo įmonių, pašarų ir maisto naudojimo, pašarų ir maisto saugojimo sąlygų, taip pat bet kurių pašarams ar maistui ir gyviems gyvūnams taikomų procesų, medžiagų, veiklos ar operacijų, įskaitant pervežimą, kontrolė, kurią reikia atlikti, kad būtų pasiekti šio reglamento tikslai.

<…>“

14 Šio reglamento II antraštinės dalies VI skyriaus „Oficialios kontrolės finansavimas“ 26 straipsnyje „Bendras principas“ nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad būtiniems darbuotojų ir kitiems oficialios kontrolės ištekliams užtikrinti būtų skirtas pakankamas finansavimas, taikant bet kurias priemones, kurias, manoma, yra tikslinga taikyti, įskaitant finansavimą iš bendrų mokesčių arba nustatant privalomuosius mokėjimus ar mokesčius.“

15 Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnis „Mokesčiai ir privalomieji mokėjimai“ suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės gali imti mokesčius ar privalomuosius mokėjimus, skirt[u]s padengti oficialios kontrolės išlaid[oms].

2. Tačiau valstybės narės užtikrina, kad mokestis būtų imamas už IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytą veiklą.

3. Nepažeidžiant straipsnio 4 ir 6 dalių, mokesčiai už IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytą konkrečią veiklą negali būti mažesni už IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatytus mažiausius įkainius. Tačiau pereinamojo laikotarpio metu iki 2008 m. sausio 1 d. valstybės narės gali toliau taikyti IV priedo A skirsnyje nurodytos veiklos įkainius, kurie šiuo metu taikomi pagal [1985 m. sausio 29 d. Tarybos direktyvą] 85/73/EEB [dėl šviežios mėsos ir paukštienos veterinarinio patikrinimo ir kontrolės finansavimo (OL L 32, 1985, p. 14; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 6 t., p. 161)].

<…>

4. Pagal straipsnio 1 ir 2 dalis už oficialią kontrolę imami mokesčiai:

<…>

b) gali būti fiksuoto dydžio, kuris nustatomas atsižvelgiant į kompetentingų institucijų išlaidų sumą per tam tikrą laikotarpį, arba, tam tikrais atvejais – IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatyto dydžio.

5. Nustatydamos mokesčius, valstybės narės atsižvelgia į:

a) atitinkamo verslo tipą ir su juo susijusius rizikos veiksnius;

b) žemo našumo verslo įmonių interesus;

c) taikomus tradicinius gamybos, perdirbimo ir platinimo metodus;

d) verslo įmonių, veikiančių rajonuose, kuriuose egzistuoja konkretūs geografiniai suvaržymai, poreikius.

6. Kai, atsižvelgiant į savo įgomis atliekamų patikrinimų ir susekimo sistemas, kurias yra įdiegusios pašarų ar maisto verslo įmonės, bei į oficialios kontrolės metu nustatytą tam tikrų tipų pašarų ar maisto produktų arba veiklos atitikties laipsnį, taikomas sumažintas oficialios kontrolės dažnumas, arba siekiant atsižvelgti į straipsnio 5 dalies b–d punktuose nustatytus kriterijus, valstybių narių nustatytas mokestis už oficialią kontrolę gali būti žemesnis už straipsnio 4 dalies b punkte nurodytus minimalius įkalnius, su sąlyga, jei suinteresuota valstybė narė pateikia Komisijai ataskaitą, kurioje nurodo:

a) atitinkamų pašarų ar maisto arba veiklos tipą;

b) kontrolę, kuri buvo atlikta atitinkamoje pašarų ar maisto verslo įmonėje, ir

c) mokesčio sumažinimo apskaičiavimo metodą.

<…>“

16 Reglamento Nr. 882/2004 IV priedas vadinasi „Su Bendrijos įmonių oficialia kontrole susijusi veikla ir mokesčių ar privalomųjų mokėjimų minimalūs įkainiai“. Šio IV priedo A skirsnyje nustatyta:

„1. Direktyvose 89/662/EEB, [1990 m. birželio 26 d. Tarybos direktyvoje 90/425/EEB dėl Bendrijos vidaus prekyboje tam tikrais gyvūnais ir produktais taikomų veterinarinių ir zootechninių patikrinimų, siekiant užbaigti vidaus rinkos kūrimą (OL L 224, 1990, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 10 t., p. 138)], 93/119/EB ir 96/23/EB nurodyta veikla, už kurią valstybės narės šiuo metu ima mokesčius pagal Direktyvą 85/73/EEB.

2. Pašarų įmonių patvirtinimas.“

17 Šio IV priedo B skirsnyje nustatyta, kad už šiame skirsnyje pateiktame sąraše išvardytų produktų kontrolę valstybės ima ne mažesnius mokesčius ir privalomuosius mokėjimus, nei nustatytieji šiame priede. Jame nustatyti būtent už skerdimo patikrinimus imamų mokesčių ar privalomųjų mokėjimų minimalūs įkainiai ir už mėsos išpjaustymo įmonių kontrolę imamų mokesčių ar privalomųjų mokėjimų minimalūs įkainiai.

18 To reglamento V priede „Su prekių ir gyvų gyvūnų, įvežamų į Bendriją, valstybine kontrole susijusi veikla ir mokesčių ar privalomųjų mokėjimų minimalūs įkainiai“ nustatyta:

„[1997 m. gruodžio 18 d. Tarybos direktyvoje 97/78/EB, nustatančioje principus, reglamentuojančius iš trečiųjų šalių į Bendriją įvežamų produktų veterinarinių patikrinimų organizavimą (OL L 24, 1997, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių kalba, 3 sk., 22 t., p. 247)] ir [1991 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvoje, nustatančioje gyvūnų, įvežamų į Bendriją iš trečiųjų šalių, veterinarinio patikrinimo organizavimo principus ir iš dalies pakeičiančioje [d]irektyvas 89/662/EEB, 90/425/EEB ir 90/675/EEB (OL L 268, 1991, p. 56; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 12 t., p. 58),] nurodyta veikla, už kurią valstybės narės šiuo metu ima mokesčius pagal Direktyvą 85/73/EEB.“

19 Šio V priedo B skirsnyje nustatyta, kad valstybės narės už tame skirsnyje pateiktame sąraše išvardytų produktų oficialią kontrolę renka tame skirsnyje nustatytus minimalius privalomųjų mokėjimų ar mokesčių tarifus.

Italijos teisė

20 2008 m. lapkričio 19 d. *decreto legislativo n. 194 – Disciplina delle modalità di rifinanziamento dei controlli sanitari ufficiali in attuazione del regolamento (CE) n. 882/2004* (Įstatyminis dekretas Nr. 194, kuriuo įgyvendinant Reglamentą (EB) Nr. 882/2004 nustatoma oficialių sanitarinių patikrinimų refinansavimo tvarka; toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 194/2008) (GURI, Nr. 289, 2008 m. gruodžio 11 d.) 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ apibrėžta taip:

„1. Šiame dekrete nustatyta Reglamento [Nr. 882/2004] II antraštinėje dalyje reglamentuojamų oficialių sanitarinių patikrinimų, kuriuos kompetentingos institucijos atlieka, siekdamos užtikrinti, kad būtų įvertinta, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių, finansavimo tvarka.

2. Finansuojant 1 dalyje nurodytus patikrinimus, 2 straipsnyje nustatyta tvarka taikomi šio dekreto prieduose nustatyti tarifai.

3. Šiame dekrete nustatyti tarifai, kuriais pakeičiami bet kurie kiti 1 dalyje minimų sanitarinių patikrinimų tarifai, galioja sektorių, kuriems taikomi 1 dalyje nurodyti patikrinimai, veiklos vykdytojams. <…>“

21 Įstatyminio dekreto Nr. 194/2008 A priedo 1 ir 2 skirsniuose nustatyti skerdyklų ir išpjaustymo įmonių kontrolei taikomi mokesčių dydžiai, atitinkantys nurodytuosius Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnyje.

22 Siekiant taikyti Reglamento Nr. 882/2004 nuostatas ir išvengti nevienodų sąlygų Italijos teritorijoje, 2010 m. birželio 4 d. *legge n. 96 – Disposizioni per l'adempimento di obblighi derivanti dall'appartenenza dell'Italia alle Comunità europee – Legge comunitaria 2009* (Įstatymas Nr. 96 dėl

nuostatų, skirtų iš Italijos narystės Europos Bendrijose kylantiems įsipareigojimams užtikrinti, 2009 m. Bendrijos įstatymas) (GURI, Nr. 146, 2010 m. birželio 25 d., paprastasis priedas) buvo iš dalies pakeistas Įstatyminio dekreto Nr. 194/2008 1 straipsnis įterpiant 3 bis dalį; joje nustatyta:

„Šis dekretas netaikomas ūkininkams vykdant *Codice civile* (Civilinis kodeksas) 2135 straipsnyje nurodytą veiklą.“

23 *Codice civile* (Civilinis kodeksas) 2135 straipsnyje nustatyta:

„Ūkininkas“ yra asmuo, vykdantis vieną iš šių veiklos rūšių: žemdirbystę, miškininkystę, gyvulininkystę ir susijusią veiklą.

„Žemdirbystė“, „miškininkystė“ ir „gyvulininkystė“ reiškia veiklą, kai prižiūrimas ar plėtojamas augalų arba gyvūnų biologinis ciklas ar būtinas šio ciklo etapas ir kurią vykdant naudojami ar gali būti naudojami žemė, miškas, gėlas, sūrus arba jūros vanduo.

„Susijusi veikla“ reiškia to ūkininko vykdomą veiklą, susijusią su produktų, daugiausia gautų iš žemdirbystės, miškininkystės ir gyvulininkystės, tvarkymu, konservavimu, perdirbimu, prekyba ir naudojimu, ir veiklą, kuria siekiama tiekti prekes ar teikti paslaugas, daugiausia naudojant įmonės įrangą ar išteklius, kurie paprastai naudojami vykdant žemės ūkio veiklą, įskaitant kaimų ir miškų teritorijų ir paveldo panaudojimą ar priėmimo, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas, kaip apibrėžta teisės aktuose.“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

24 Apeliantės pagrindinėse bylose yra žemės ūkio įmonės, veikiančios naminių paukščių auginimo, skerdimo ir pardavimo sektoriuose.

25 2011 m. gruodžio 12 d. nutarimu Emilijos-Romanijos regioninė vykdomoji valdžia nusprendė apmokestinti Įstatyminiame dekrete Nr. 194/2008 nurodytais mokesčiais ūkininkus, vykdančius būtent šio dekreto A priedo 1 ir 2 skirsniuose nurodytą veiklą, t. y. skerdyklų ir mėsos išpjaustymo įmonių veiklą.

26 Apeliantės pagrindinėse bylose dėl to nutarimo ir juo remiantis parengtų pranešimų dėl mokėtinų mokesčių pateikė skundą *Tribunale amministrativo regionale per l'Emiglia-Romagna* (Emilijos-Romanijos regiono administracinis teismas, Italija). Tas teismas skundą atmetė ir iš esmės nusprendė, kad Reglamente Nr. 882/2004 valstybėms narėms neleidžiama priimti nuo pareigos mokėti veterinarinius mokesčius leidžiančių nukrypti nuostatų.

27 Vėliau apeliantės pateikė apeliacinį skundą *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija), kad tas teismo sprendimas būtų pakeistas. Iš esmės jos tvirtino, kad visų pirma Sąjungos teisės aktuose nenustatytas visų žemės ūkio sektoriaus subjektų, be kita ko, „ūkininkų“, kaip tai suprantama pagal Civilinio kodekso 2135 straipsnį, apmokestinimas mokesčiu už oficialią sanitarinę kontrolę. Sąjungos teisės aktuose tik reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų mokesčio mokėjimą už tam tikrą veiklą, kaip antai skerdyklų patikrinimus ir pjaustymo įmonių veiklos kontrolę. Valstybės narės gali laisvai nustatyti tokią šios kontrolės finansavimo tvarką, kokią jos laiko tinkamiausia.

28 Antra, apeliantės pagrindinėse bylose tvirtina, kad atleidimas nuo mokesčio mokėjimo turi būti taikomas ir ūkininkams, vykdantiems su gyvulininkyste susijusią veiklą, kaip antai daugiausia iš gyvulininkystės gautų produktų tvarkymą, konservavimą, perdirbimą, prekybą jais ir jų naudojimą.

29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, į kurį kreiptasi esant tokioms aplinkybėms, mano, kad būtina išsiaiškinti, kokios pareigos valstybėms narėms nustatytos Reglamente Nr. 882/2004. Konkrečiau kalbant, *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) kelia klausimą, pirma, ar šis reglamentas valstybėms narėms suteikia galimybę nustatyti nuo pareigos mokėti mokestį už oficialią sanitarinę kontrolę leidžiančias nukrypti nuostatas.

30 Antra, tam teismui kilo abejonių dėl tikslios ūkininkų, kurie gali būti atleisti nuo pareigos mokėti šį mokestį, atsižvelgiant į *Corte di cassazione* (Kasacinis teismas, Italija) priimtą 2016 m. lapkričio 10 d. sprendimą, pagal kurį ūkininkų kooperatyvai ir jų asociacijos pripažįstami „ūkininkais“, kaip tai suprantama Civilinio kodekso 2135 straipsnį, jeigu jie šiame straipsnyje nurodytai veiklai naudoja savo narių produktus arba jeigu savo nariams tiekia prekes arba teikia paslaugas, skirtas biologiniam ciklui prižiūrėti ir jam vystyti, kategorijos atribojimo.

31 Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) nusprendė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar <…> Reglamento [Nr. 882/2004] 27 straipsnis, kuriame nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, jog mokestis būtų imamas už IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje minimą veiklą, turi būti aiškinamas kaip nustatantis pareigą, kad visi ūkininkai mokėtų mokestį, net jeigu jie „skerdimo ir mėsos pjaustymo veiklą vykdo kaip papildomą veiklą, susijusią su gyvulių auginimu“?

2. Ar valstybė gali netaikyti sanitarinio mokesčio tam tikrų kategorijų verslininkams, jei yra sukūrusi mokesčių surinkimo sistemą, kuria būtų galima užtikrinti oficialių patikrinimų sąnaudų padengimą arba taikyti mažesnius mokesčius, nei nustatytieji Reglamente <…> Nr. 882/2004?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

32 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jame valstybėms narėms nustatyta pareiga mokesčiu už oficialią kontrolę apmokestinti ir tuos šio reglamento IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytą veiklą vykdančius maisto ir pašarų sektoriuje veikiančius ūkio subjektus, kurie skerdimo ir mėsos pjaustymo veiklą vykdo kaip papildomą veiklą, susijusią su jų pagrindine gyvulininkystės veikla.

33 Pirmiausia iš Reglamento Nr. 882/2004 2 straipsnio 1 dalies ir 3 straipsnio, atsižvelgiant į šio reglamento 4 ir 6 konstatuojamąsias dalis, matyti, jog valstybės narės turi vykdyti oficialią kontrolę, skirtą patikrinti, ar maisto ir pašarų sektoriuje veikiantys ūkio subjektai laikosi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų visuose pašarų ar maisto ir gyvūnų bei gyvūninių produktų gamybos, perdirbimo ir platinimo etapuose.

34 Taigi, remiantis Reglamento Nr. 882/2004 26 straipsnio formuluote, valstybės narės užtikrina, kad būtiniems darbuotojų ir kitiems oficialios kontrolės ištekliams užtikrinti būtų skirtas pakankamas finansavimas, taikant bet kurias priemones, kurias, manoma, yra tikslinga taikyti, įskaitant finansavimą iš bendrų mokesčių arba nustatant privalomuosius mokėjimus ar mokesčius. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į šio reglamento 32 konstatuojamąją dalį, šį straipsnį aiškino taip, kad valstybės narės turi didelę diskreciją skirti pakankamus finansinius išteklius būtiniems darbuotojų ir kitiems oficialios kontrolės ištekliams (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Superfoz-Supermercados*, C-519/16, EU:C:2017:601, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

35 Vis dėlto šią diskreciją riboja Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnyje nustatytos suderintos taisyklės, taikomos, kai valstybės narės nusprendžia veiklos vykdytojams nustatyti šiame straipsnyje nurodytus mokesčius ar privalomuosius mokėjimus (2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Superfoz-Supermercados*, C-519/16, EU:C:2017:601, 34 punktas).

36 Šiuo aspektu iš Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio formuluotės matyti, jog nors šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės gali imti mokesčius ar privalomuosius mokėjimus, skirtus padengti oficialios kontrolės išlaidoms, vis dėlto šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytos veiklos išlaidoms padengti būtų imamas mokestis, o ne privalomasis mokėjimas.

37 Vadinasi, iš Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 2 dalies aiškiai matyti, kad, pirma, valstybės turi rinkti mokestį tuose prieduose nurodytos veiklos išlaidoms padengti ir, antra, Sąjungos teisės aktų leidėjas šioje dalyje konkrečiai nenurodė šio mokesčio mokėtojo.

38 Taigi pirmiausia, kiek tai susiję su Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo A skirsnyje nurodyta veikla, pažymėtina, jog šiame priede atitinkamos veiklos rūšys neišvardytos, o daroma nuoroda į direktyvose 89/662, 93/119 ir 96/23 nurodytą veiklą, už kurią valstybės narės jau renka mokesčius pagal Direktyvą 85/73.

39 Visų pirma Direktyvoje 89/662 šiuo klausimu nustatyta, kad žmonėms skirtų gyvūninės kilmės produktų, kuriuos apima tos direktyvos A priedas, veterinariniai patikrinimai vykdomi visose tų produktų gamybos, perdirbimo, saugojimo, pardavimo ir vežimo etapuose.

40 Direktyvos 89/662 A priede daroma nuoroda į Direktyvą 2002/99, kurioje nustatytos gyvūnų sveikatos taisyklės, reglamentuojančios žmonėms skirtų gyvūninės kilmės produktų gamybą, perdirbimą, paskirstymą ir importą, ir į Reglamentą 853/2004, nustatantį gyvūninės kilmės maisto konkrečias higienos taisykles, o būtent pastarojo reglamento III priede nustatytos paukštienos skerdimui ir išpjaustymui taikomos taisyklės.

41 Antra, kaip matyti iš Direktyvos 93/119 1 straipsnio 1 dalies, ta direktyva taikoma skerdimo veiklai.

42 Trečia, Direktyvoje 96/23 nustatytos šios direktyvos I priede nurodytų medžiagų kontrolės priemonės ir gyvūnų bei pirminių gyvūninių produktų, taip pat pašarų tikrinimui taikomos nuostatos visuose šių produktų gamybos, perdirbimo ir pardavimo etapuose.

43 Iš šių direktyvų matyti, kad jose valstybės narės įpareigotos vykdyti kontrolę visuose gyvūnų, gyvūninių produktų gamybos bei perdirbimo ir pašarų gamybos etapuose. Vadinasi, atsižvelgiant į tai, kad skerdimo ir mėsos išpjaustymo veikla priskiriama prie gyvūnų produktų gamybos ir perdirbimo etapų, ši veikla nurodyta Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo A skirsnyje. Todėl, remiantis šio reglamento 27 straipsnio 2 dalimi, už šią veiklą turi būti mokami mokesčiai, skirti oficialiai kontrolei finansuoti.

44 Be to, pažymėtina, kad to reglamento 27 straipsnio 2 dalyje nenurodytas šių mokesčių mokėtojas.

45 Vis dėlto iš Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 8 dalies, siejamos su šio reglamento 4, 6 ir 32 konstatuojamosiomis dalimis, matyti, jog Sąjungos teisės aktų leidėjas šiuo mokesčiu siekė apmokestinti maisto verslo ir pašarų verslo operatorius.

46 Nors Reglamente Nr. 882/2004 neapibrėžtos sąvokos „maisto verslo operatorius“ ir „pašarų verslo operatorius“, šio reglamento 2 straipsnyje šiuo klausimu daroma nuoroda į Reglamentą Nr. 178/2002, kuriame nustatyti pagrindiniai teisės aktų reikalavimai, taikomi pašarams ir maistui, o to reglamento 3 straipsnio 3 ir 6 punktuose apibrėžtos šios sąvokos.

47 Remiantis 3 ir 6 punktais, maisto verslo ar pašarų verslo operatorius – tai fizinis arba juridinis asmuo, atsakingas už tai, kad jo kontroliuojamame maisto ar pašarų versle būtų garantuotai laikomasi maisto produktus reglamentuojančių įstatymų reikalavimų.

48 Remiantis Reglamento Nr. 178/2002 3 straipsnio 1 punktu, maisto produktus reglamentuojantys įstatymai – tai visi įstatymai ir kiti teisės aktai, Sąjungoje arba valstybėse narėse reglamentuojantys maistą apskritai, ypač maisto saugą, ir jie taikomi visiems maisto bei pašarų gamybos, perdirbimo ir paskirstymo etapams.

49 Vadinasi, kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, kuris vykdydamas savo veiklą turi laikytis šių maisto produktus reglamentuojančių teisės aktų, turi būti laikomas „maisto verslo operatoriumi“ ar „pašarų verslo operatoriumi“.

50 Šiomis aplinkybėmis neturi reikšmės tai, kad skerdimo ir mėsos išpjaustymo veikla vykdoma kaip pagrindinės gyvulininkystės veiklos papildoma veikla.

51 Taigi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma turi patikrinti, ar ūkininkas vykdo Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo A skirsnyje nurodytą veiklą, kaip antai skerdimo ar mėsos išpjaustymo veiklą. Jei taip, antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šiam ūkininkui taikomi maisto produktus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai, todėl jis turi būti laikomas „maisto verslo operatoriumi“ ar „pašarų verslo operatoriumi“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 178/2002 3 straipsnio 3 ir 6 punktus, ir jam taikoma oficiali kontrolė, skirta patikrinti, ar jis laikosi šių teisės aktų.

52 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnis turi būti aiškinamas taip: jame nustatyta, kad valstybės narės turi apmokestinti mokesčiu už šio reglamento IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytos veiklos oficialią kontrolę tiek maisto verslo operatorius, tiek ir pašarų verslo operatorius, vykdančius skerdimo ir mėsos išpjaustymo veiklą kaip papildomą veiklą, susijusią su pagrindine gyvulininkystės veikla.

Dėl antrojo klausimo

53 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybei narei leidžiama nustatyti mažesnius privalomuosius mokėjimus, nei Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatyti minimalūs įkainiai.

54 Visų pirma iš Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos pirmo sakinio aiškiai matyti, kad mokesčiai už Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytą veiklą negali būti mažesni už šio reglamento IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatytus mažiausius įkainius.

55 Iš IV priedo B skirsnio ir V priedo B skirsnio taip pat matyti, kad už juose pateiktame sąraše išvardytų produktų kontrolę valstybės narės renka mokesčius, kurie yra ne mažesni nei juose nustatyti minimalūs įkainiai.

56 Taigi nei Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3 dalyje, nei IV priedo B skirsnyje ar V priedo B skirsnyje nenumatyta galimybė apskritai ir pasinaudojant diskrecija nukrypti nuo šių minimalių įkainių, jeigu valstybė narė, remdamasi šio reglamento 27 straipsnio 4 dalies b punktu, nusprendė oficialią kontrolę finansuoti pagal fiksuoto dydžio mokesčių sistemą.

57 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad šie minimalūs įkainiai yra mažiausias dydis, nuo kurio valstybės narės iš principo negali nukrypti (2011 m. liepos 7 d. Sprendimo *Rakvere Piim ir Maag Piimatööstus*, C-523/09, EU:C:2011:460, 22 ir 27 punktai).

58 Galiausiai šį aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 6 dalis, kurioje įtvirtinta vienintelė leidžianti nukrypti nuostata; pagal ją valstybės narės gali konkrečiai įmonei nustatyti mokestį už oficialią kontrolę, kuris mažesnis, nei to reglamento IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nurodyti minimalūs įkainiai. Tačiau, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytus duomenis, pagrindinėse bylose nagrinėjami teisės aktai iš esmės negali būti siejami su šia 27 straipsnio 6 dalyje nustatyta leidžiančia nukrypti nuostata, nes jie nėra su konkrečios įmonės padėtimi ir yra bendro pobūdžio.

59 Vadinasi, Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3 dalyje ir šio reglamento IV priedo B skirsnyje bei V priedo B skirsnyje valstybėms narėms visiškai nesuteikta diskrecija, kuria naudodamosi jos galėtų apskritai nukrypti nuo juose nustatytų minimalių įkainių (šiuo klausimu žr. 2011 m. liepos 7 d. Sprendimo *Rakvere Piim ir Maag Piimatööstus*, C-523/09, EU:C:2011:460, 28 punktą).

60 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, jog Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybei narei neleidžiama taikyti mažesnių mokesčių, nei Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatyti minimalūs įkainiai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

61 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

1. **2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinta, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių, 27 straipsnis turi būti aiškinamas taip: jame nustatyta, kad valstybės narės turi apmokestinti mokesčiu už šio reglamento IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytos veiklos oficialią kontrolę tiek maisto verslo operatorius, tiek ir pašarų verslo operatorius, vykdančius skerdimo ir mėsos išpjaustymo veiklą kaip papildomą veiklą, susijusią su jų pagrindine gyvulininkystės veikla.**

2. **Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybei narei neleidžiama taikyti mažesnių mokesčių, nei Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatyti minimalūs įkainiai.**

Parašai.